

Климчук М. М.

*к.е.н., доцент кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Міжрегіональної академії управління персоналом*

Климчук С. С.

*аспірант кафедри теоретичної та прикладної економіки,
Національного технічного університету України «КПІ»*

ПЕРСПЕКТИВИ ФОРМУВАННЯ АГРОБІОЕНЕРГЕТИЧНОГО АЛЬЯНСУ В СУЧАСНИХ ФОРМАЦІЯХ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

В статті розглянуто перспективи формування агробіоенергетичного альянсу в контексті вирішення основної проблеми розвитку підприємств альтернативної енергетики - забезпечення сировинної бази в умовах інтенсифікації виробництва. Проведене дослідження семантики законів енвіроніки дозволило визначити сферу їх дії при дослідженні стратегії розвитку агробіоенергетичного альянсу.

Ключові слова: альтернативна енергетика, агробіоенергетичний альянс, енвіроніка.

Постановка проблеми. Криза в паливно-енергетичному секторі України вимагає негайних шляхів її нейтралізації, що обумовлює як одним з пріоритетів у вирішенні даної проблематики сприяння розвитку підприємств альтернативної енергетики в контексті міжгалузевої інтеграції. Формування і реалізація стратегії має враховувати наявний ресурсно-виробничий потенціал. Процес перетворення в ресурс розвитку потенціалу сільськогосподарських, деревообробних та біоенергетичних підприємств є детермінантою якісної трансформації та підвищення ефективності їх діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми розвитку альтернативної енергетики досліджуються багатьма вітчизняними вченими, такими, як Г. Г. Гелетука [1], О. М. Могильний [2], Б. Й. Пасхавер [3], М. М. Климчук [9] та ін. В наведених працях актуалізуються проблеми розробки ефективної політики державної підтримки розвитку альтернативної енергетики, вивчення вітчизняного та світового досвіду імплементації біоенергетики. Проте, на нашу думку, недостатньо дослідженим залишається питання формування агробіоенергетичного альянсу в контурі забезпечення результативної господарсько-економічної діяльності підприємств альтернативної енергетики.

Формування цілей статті. Цілі статті: розробити пропозиції щодо формування

науково-методичних положень створення агробіоенергетичного альянсу в контексті сучасних формацій розвитку підприємств альтернативної енергетики.

Викладення основного матеріалу. Верифікувавши інтенції розвитку підприємств альтернативної енергетики, виявлено наступний перелік проблем, що негативно впливають на здійснення господарсько-економічної діяльності: перебої з постачанням сировини, забезпечення кваліфікованим персоналом, залучення інвестицій, впровадження інновацій та ін. Вирішення даних прогалин в роботі виробничо-економічної системи можливе через призму побудови нового міжгалузевого утворення на принципах інтеграції сільськогосподарських, деревообробних виробництв, що є організаційно-економічним засобом протидії спаду виробництва, формування раціональної структури управління, активізації інноваційної діяльності та реалізації планів розвитку. Тому перспективною інтеграційною формою організації виробництва і переробки відходів є стратегічний агробіоенергетичний альянс.

У 2013 р. компанією Pricewaterhouse Coopers було проведено 16-е щорічне опитування керівників найбільших компаній світу, в якому було зазначено, що більше половини (54%) опитаних топ-менеджерів найбільших корпорацій планують змінити стратегію управління. Проте, якщо за даними попереднього опитування, проведеного в 2012 р., найпопулярнішим заходом щодо реструктуризації бізнесу в 2011 р. було оптимізація витрат (так вчинили 85% опитаних), то в 2012 р кожен третій респондент провів операцію злиття або поглинання - на внутрішньому або міжнародному ринку, – і майже стільки ж опитаних створили нове спільне підприємство або увійшли в стратегічний альянс [3]. Зазначена статистика та проблематика розвитку підприємств альтернативної енергетики актуалізує значимість питання створення інтеграційного об'єднання у формі агробіоенергетичного альянсу для деревообробних підприємств, виробників біопалива та сільськогосподарської продукції.

Агробіоенергетичний альянс – це єдиний виробничо-господарський комплекс з централізованим управлінням, що охоплює весь спектр бізнес-процесів виробництва і реалізації біопаливної продукції і інтегрує сільськогосподарські, деревообробні підприємства, виробників біопалива, науково-дослідницькі, проектно-конструкторські та інші підприємства і організації в контексті стратегічної угоди.

Альянс дозволить посилити міжгалузеві зв'язки, проводити спільні дослідження, обмін технологіями, спільне використання виробничих потужностей, реалізацію готової продукції, що допоможе вирішувати проблему прогресивного розвитку виробників біопалива та їх сировинної бази [1].

За допомогою стратегічного агробіоенергетичний альянсу учасники можуть досягти наступні переваги:

- оптимізувати витрати учасників альянсу;
- покращити якість і доступність продукції для споживачів;
- підвищувати кваліфікацію персоналу;
- реалізувати біопаливну продукцію на зовнішніх ринках в обхід посередників;
- сприяти диверсифікації паливно-енергетичного балансу країни;
- зменшити енергозалежність від дорогих імпортованих енергоресурсів;
- вирішенню питання комплексного використання деревини й утилізації деревинних відходів;
- зменшенню шкідливих викидів від спалювання традиційного палива;
- розвитку машинобудування (завдяки виробництву обладнання, яке використовуватимуть у процесі виробництва твердого біопалива) і низки суміжних галузей;
- створенню нових робочих місць тощо.

Сформулюємо цілі, місію та структуру агробіоенергетичного альянсу.

Місія агробіоенергетичного альянсу – це виробництво біопалива та виконання зобов'язань перед учасниками інтеграційного формування і його оточенням. Шляхи досягнення цієї мети:

- забезпечення сировиною виробників біопалива;
- підвищення якості продукції;
- імплементація інновацій;
- створення можливості побудови часткової інфраструктури альтернативної енергетики;
- сприяння розвитку внутрішнього ринку біопалива.

Пропонуємо для розробки науково-методичного базису розвитку агробіоенергетичного альянсу використовувати сучасні концептуальні положення науки енвіроніки. Енвіроніка — це наука стратегічного напрямку. А формування стратегії – це панування над сукупністю факторів негативного впливу в умовах нестабільності. Проблема створення стратегії, звичайно, виходить за рамки однієї науки, але якщо енвіроніка володіє принципами загального охоплення цілого ряду наук, то вона може вирішувати стратегічні проблеми агробіоенергетичного альянсу [1].

Проведене дослідження семантики законів енвіроніки (взаємодіючих процесів і функціональних) дозволило визначити сферу їх дії при дослідженні стратегії розвитку агробіоенергетичного альянсу [1]. Зазначимо, що в сукупності з загальними законами енвіроніки, вони дозволять всебічно підійти до вирішення проблематики формування ефективної стратегії запропонованого інтеграційного формування.

В представленому дослідженні запропоновано систему цілей і розроблено модель управління структурою агробіоенергетичного альянсу, яку наведено на рис. 1.

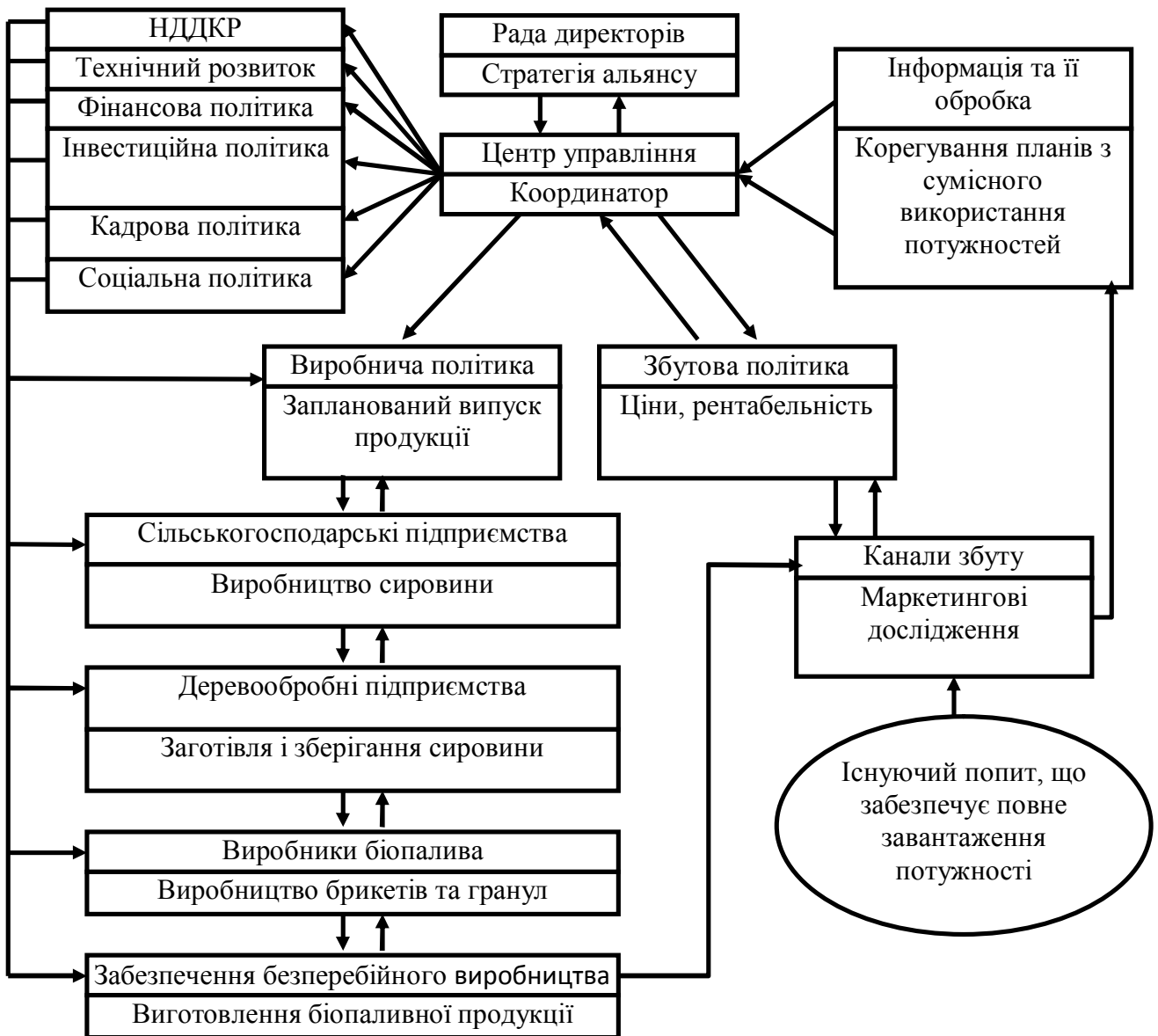

Рис. 1. Модель управління структурою агробіоенергетичного альянсу

Джерело: Розроблено автором

Вважаємо, що тільки науково обґрунтований комплексно-системний і послідовний підхід до економічних проблем становлення та розвитку вітчизняного виробництва біопалива дозволить проникнути у дійсну сутність проблеми розвитку провідних секторів національної економіки – промислового й аграрного виробництва, з урахуванням реалій їх функціонування.

Існує декілька вагомих причин необхідності одночасного інтеграційного взаємозв'язку біоенергетичного та аграрного секторів:

– по-перше, альтернативна енергетика не може відігравати свою беззаперечно важливу роль у розвитку економіки, якщо не будуть об'єднані її людські й матеріальні

ресурси і не буде розроблена дієва національна політика підтримки альтернативної енергетики;

– по-друге, з розвитком альтернативної енергетики та її сировинної бази активізується процес спеціалізації, що дозволить забезпечити конкурентоспроможність вітчизняного виробництва;

– по-третє, існують галузі національного господарства, які не слід залишати в ізоляції.

Прагматизм розвитку агробіоенергетичного альянсу представлено у табл. 1.

Таблиця 1

Прагматизм розвитку агробіоенергетичного альянсу

Суб'єкти виробничої системи	Стан до оптимізації бізнес-процесів	Бачення після оптимізації бізнес-процесів
Сільсько-господарські підприємства	Скорочення масштабів виробництва, зниження посівних площ, проблеми з утилізацією відходів	Збільшення масштабів виробництва, гарантовані доходи, мотивація сільського господарства, створення нових робочих місць
Деревообробні підприємства	Проблеми з утилізацією відходів, додаткові витрати на сплату штрафів за забруднення територій	Створення інтегрованих виробництв призведе до екологічної утилізації відходів та отримання додаткових коштів. Встановлення тісних зв'язків із споживачами через систему взаємовідносин у агробіоенергетичному альянсі
Виробники біопалива	Катастрофічне скорочення масштабів виробництва продукції через нестачу сировини.	Для виробництва гранул з відходів с/г – до 70% необхідного обсягу сировини може забезпечувати агросектор України; Для виробництва брикетів і гранул з деревини – 100 % завантаження вітчизняною сировиною.

Джерело: Розроблено автором

Як результат прагматизму реалізації стратегії розвитку агробіоенергетичного альянсу варто вважати побудову ефективної емерджентної системи, яка імплементована на відміну від неефективної та неузгодженої розрізнених виробництв сировини, біопаливних виробництв, постачальників обладнання. Структурність механізму управління агробіоенергетичним альянсом повинна базуватись на синергії елементів державного нормативно-правового регулювання діяльності, внутрішніх механізмах регулювання таких аспектів взаємин, як трансферне ціноутворення, оцінювання ефективності функціонування, синергія взаємодії, система конкретних методів і способів здійснення системи управління. Отже, домінантними компонентами механізму управління агробіоенергетичним альянсом є технологія, імперативи та взаємопов'язані заходи щодо їх реалізації, безперервне підвищення кваліфікації персоналу, відповідні фінансові, трудові, матеріальні та інформаційні ресурси тощо.

Базисні цілі агробіоенергетичного альянсу

Цілі	Характеристика
Забезпечення сировиною	Інтеграційна синергія між сільськогосподарськими, деревообробними підприємствами сприятиме забезпеченню виробників біопалива сировиною в умовах інтенсифікації виробництва.
Збільшення частки на ринку	Порівняно з природним розвитком і зростанням у разі інтеграції мають змогу виробники біопалива швидко зрости у своїй сфері з отриманням більшої частки на ринку або зрости із проникненням в інші сфери діяльності. При цьому, реалізуючи певні можливості, які вимагають швидкого вирішення, а також досягається проникнення у певні регіони за допомогою географічного зростання
Синергія	Збільшення загальної вартості активів, прибутку та зменшення витрат
Диверсифікація	Розширення асортименту та переорієнтація ринків з надання послуг
Зменшення ризиків	Зменшення ймовірності (загрози) втрати частини ресурсів (фінансових, технологічних, трудових), недоотримання доходів або появи додаткових витрат у результаті здійснення певної виробничої та фінансової діяльності; – зменшення ризиків, пов'язаних з розширенням видів діяльності або з виходом на нові ринки; – зниження інвестиційних ризиків
Емерджентність	Це поява нових якостей, не властивих учасникам інтеграційного об'єднання, що складають конструкт агробіоенергетичного альянсу.
Другорядні цілі	Оптимізація управління бізнес-процесами; – отримання доступу до науково-дослідних і конструкторських розробок; – залучення висококваліфікованого персоналу; – певні податкові та економічні цілі; – тощо.

Джерело: Розроблено автором

Ефективність реалізації управлінських заходів в умовах агробіоенергетичного альянсу обумовлюються взаємною узгодженістю, що впливає на фінансові показники діяльності, якість продукції, мотивацію персоналу, колективна співпраця, відкритість комунікацій тощо.

Висновки. В роботі визначено імперативи стратегії розвитку агробіоенергетичного альянсу в контурі енвіроніки, деталізовано базисні цілі, структурність інтегрованого формування, виокремлено вектори діяльності учасників агробіоенергетичного альянсу в контексті виробництва біопалива. Особливістю агробіоенергетичного альянсу є довгостроковий синергетичний зв'язок сільськогосподарських виробників сировини з реальним споживачем сировини – підприємствами альтернативної енергетики, що утворює емерджентність інтеграційної системи, що сприяє забезпеченню сировинною базою в умовах інтенсифікації виробництва.

Список використаної літератури

1. Гелетуха Г., Железна Т. Світовий досвід використання відходів сільського господарства для енергетики / Г. Гелетуха, Т. Железна // Журнал «Екологія підприємства» – №3 – 2014 – С. 56-69.
2. Климчук М. М. Підприємства альтернативної енергетики: особливості формування бізнес-процесів / М. М. Климчук // Економічний вісник НТУУ «КПІ». – №8. – Київ, 2011. – С. 39-45.
3. Климчук С. А. Наука «енвіроніка» – домінуючий вектор стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики // Бізнес Інформ. – 2013. – №9. – С. 185-190.
4. Pricewaterhouse Coopers: Результаты XVI ежегодного опроса руководителей крупнейших компаний мира. // Центр гуманитарных технологий. – 2013.01.23. URL [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://gtmarket.ru/news/2013/01/23/5306>
5. Christine V. Bullen Management Information Crisis // Harvard Business Review, Sept.-Oct., 1961 [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.12manage.com/method>

КЛИМЧУК М. М., КЛИМЧУК С. С. ПЕРСПЕКТИВЫ ФОРМИРОВАНИЯ АГРОБИОЕНЕРГЕТИЧНОГО АЛЬЯНСА В СОВРЕМЕННЫХ ФОРМАЦИЯХ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЙ АЛЬТЕРНАТИВНОЙ ЭНЕРГЕТИКИ

В статье рассмотрены перспективы формирования агробиоэнергетического альянса в контексте решения основной проблемы развития предприятий альтернативной энергетики – обеспечение сырьевой базы в условиях интенсификации производства. Проведенное исследование семантики законов енвироник позволило определить сферу их действия при исследовании стратегии развития агробиоэнергетического альянса.

Ключевые слова: альтернативная энергетика, агробиоэнергетический альянс, енвироника.

KLIMCHUK M. M., KLIMCHUK S. S. PROSPECTS OF AHROBIOENERGETIC ALLIANCE IN CURRENT FORMATION OF DEVELOPMENT OF ENTERPRISES OF ALTERNATIVE ENERGY

The article examines the prospects of ahrobyoenergetic Alliance Formation in the context of solutions of the main problem of development of enterprises of alternative Energy - provision of raw materials in the intensification of production. The study of semantics laws environika allowed to define their scope in the study of the development strategy ahrobyoenergetic alliance.

Keywords: alternative energy, ahrobyoenergetic alliance, environika.